

ENKELE LEUVENSE MUNTUVONDSTEN

Dat een nauwgezette registratie en inventarisatie van muntvondsten van groot belang is voor numismaten, economen en historici, heeft nauwelijks nog betoog. De drie vondsten uit het Leuvense die in dit artikel behandeld worden illustreren dit op treffende wijze :

a) MIDDELEEUWSE MUNTEN, OPGEGRAVEN IN DE SINT-PIETERSKERK

Midden oktober 1980 maakte de Nationale Dienst voor Opgravingen aan het museum Vander Kelen-Mertens te Leuven een aantal voorwerpen over, die gevonden werden tijdens het archeologisch onderzoek dat van 1953 tot 1957 onder de Sint-Pieterskerk uitgevoerd werd.

Hierbij bevond zich een kleine muntschat, bestaande uit vier middeleeuwse pasmunten. Uit een bijgevoegde nota blijkt dat deze vondst afkomstig is uit de Romaanse crypte onder de kerk. Ze bevat volgende stukken :

1. Prinsbisdom Luik Jan van Beieren (1389-1419) Denier noir

- Vz. *Schuin geplaatst gevierendeeld schild (1. en 2. het wapen van Beieren, 2. en 3. het wapen van Palts) snijdt het omschrift ; erboven een bebladerde tak ; rondom, een parelcirkel en + IOH(ANS:D) - C ; BAVARIA*
- Kz. *Gevoet Sint-Andriesskrwis ; in het bovenste en onderste kwartier een schild met het wapen van Beieren ; rondom, een parelcirkel en +MONETA:RO(V)IA(L)EO(D)IGNS*

Zwart biljoen - 20,2 mm ϕ - 0,64 g - stempelstand 10.30 h.
de Chestret 297 (1).

2. Graafschap Namen
 Willem II (1391-1418)
 Dubbele milt

Vz. Schild met een naar links klimmende gekroonde leeuw ;
 rondom, een parelcirkel en +G(VI)LEL:(C)OM:RANVRC
 Kz. Schild met een tweehoofdige adelaar met gespreide vleu-
 gels ; rondom, een parelcirkel en +MORSTA(S)NO(V)K(RAM)VRC

Zwart biljoen - 22,6 mm Ø - 0,87 g - Stempelstand 1.30 h.
 Chalon 177 (2).

3. Heerlijkheid Born
 Reinoud van Valkenburg (1378-1396)
 Dubbele milt

Vz. REI / ROR in twee lijnen in het veld, gescheiden door
 een horizontale streep ; rondom, een parelcirkel en
 MORSTA(BORN)E
 Kz. Gevoet kruis ; rondom een parelcirkel en (+)MO(R)E(TAB)
 ORRE

Zwart biljoen - 23,8 mm Ø - 1,43 g - stempelstand 9.00 h.
 Lucas, p. 3.10, 18 (3).

4. Niet meer te identificeren milt, wellicht van Willer I van
 Namen
 Vz. Gatische letter G (?) ; rondom, een parelcirkel en een
 onleesbaar omschrift.
 Kz. Gevoet kruis snijdt het omschrift ; rondom, een parel-
 cirkel en een onleesbaar omschrift.
 Zwart biljoen - 14,5 mm Ø - 0,46 g.

Het is bemerkenswaard dat de vondst uitsluitend vreemde (niet-Bra-
 bantse) munten bevat, niettegenstaande er lokaal (o.m. te Louven
 zelf en te Mechelen) tijdens deze periode grote hoeveelheden
 kleingeld werden geslagen.

De samenstelling van deze vondst en de plaats waar ze werd aange- troffen wijzen er op dat deze stukken werden verloren door iemand die bij de afbraak van de romaanse- en de bouw van de gotische Sint-Pieterskerk was tewerkgesteld.

Ze vormt dan ook een nieuw gegeven voor de bepaling van het tijd- stip waarop men met deze werkzaamheden is begonnen. Hierover be- staat nog steeds onenigheid, vermits het jaartal 1425, dat door Van Even werd vooropgesteld, in recente publicaties sterk wordt aangevochten ; de werken zouden reeds omstreeks 1410 een aanvang genomen hebben (4).

Het aantal stukken in de vondst is helaas te gering om een nauw- keurige datering toe te laten, temeer daar weinig is geweten over de chronologie van de muntemissies van de feodale vorsten die ze hebben uitgegeven. Dat de drie identificeerbare munten weinig afgesleten zijn (ze zijn wel sterk door corrosie aangetast), maakt een begravingdatum na 1425 echter toch minder waarschijnlijk. De dubbele milt van Born, die uiterlijk in 1396 werd geslagen, zou dan immers tenminste dertig jaar in omloop zijn geweest en sterke sporen van gebruik moeten vertonen.

b) ROMEINSE MUNT, GEVONDEN IN DE MECHELSESTRAAT TE LEUVEN

De volgende antoninianus van de eerste uitgifte van Gordianus III (238-244), tussen juli 238 en juli 239 te Rome geslagen, werd enkele decennia geleden in de Mechelsestraat te Leuven gevonden tijdens werkzaamheden aan de gasleidingen (5) :

- Vz. *Gedrapeerde buste van Gordianus, met kuras en stralen- kroon, naar rechts ; arrond, IMP CAES M ANT GORDIANVS AVG*
 Kz. *Gedrapeerde Victoria gaat naar links ; ze houdt een lauwerkrans in de rechterhand en een palmtak met de linkerhand over de linkerschouder ; arrond, VICTORIA(A)VG*

Zilver (6) - 22,0 mm Ø - 4,10 g - stempelstand 6.30 h.
 RIC 5 (7).

De grote zeldzaamheid van materiaal uit de Romeinse periode te Leuven zelf maakt dat deze losse vondst toch historisch interes- sant is. Het gebrek aan een onomstootbaar vaststaande en meer precies gekende vindplaats wordt daardoor des te spijtiger.

c) MUNTSCHAAT, ONTDEKT TE BIERBEEK IN 1844

Deze toch vrij belangrijke vondst werd indertijd nergens vermeld, laat staan beschreven. Slechts door een gelukkig toeval kon er nog informatie over teruggevonden worden : de munten werden ontdekt op een stuk grond, dat eigendom was van de Burgerlijke Godshuizen van Leuven en deze instelling heeft een onderzoek verricht teneinde de helft van de opbrengst van de schat - die haar rechte toekwam - te recupereren.

De briefwisseling terzake en de verklaringen van de vinders bevinden zich in het archief van het OCMW te Leuven. Deze archiefstukken typeren het lot dat vele andere muntvondsten hebben ondergaan en het loont zeker de moeite om de belangrijkste hier te citeren ; temeer daar enkele van de gekendste numismaten uit die periode er in vermeld worden :

"

Bierbeek, den 1er April 1844

Aen de Commissie der Armen,
Mijnheeren,

Ik heb de eer u. te informeeren dat het gerugt loopt, dat den genoemden Vrancken, van Bierbeek, Kooper van struyken op het Predikheeren bosje in die gemeynthe, bij het uytroeyen diar struyken in den grond eene som geld gevonden heeft, bestaende uyt zilvere en gouden specien, welke schijnen van over vier tot zeven honderd jaeren gemunt te zijn. Deze specien bevonden zich in twee aerde potten, en het schijnt dat er ook eenige goude kettingen by waeren. Ik weet het baloep der som niet.

VEEd: D: W: Disnaer
j. demonville

"

" Guill^e Vranckx :

zegt gevonden te hebben, den 30 meert 1844, omtrent de 200 stukken zilvere en kopere geld ; eenen gouden haek ; en Den 22 dito 9 goudstukken.

Hij zegt verkocht te hebben :

- Aen Mr Goddons te Leuven : 3 goudstukken en een handvol zilverstukken. Hij verklaert niet te weten hoeveel hij daer voor ontfangen heeft.
- Aen den heer Louis Decoster, te Heverlé : Geene goudstukken
Geen tien zilveren
Hij verklaert daer voor ontfangen te hebben iet over de vijf francs.
- Aen eenen zilversmid, in de parijs, te Leuven volgens applicatie d'heer Fillet : 3 à 4 goudstukken
Een handvol zilvere stukken
Hij weet niet, zegt hij, hoeveel hij daer voor ontfangen heeft.

Hij had nog 81 zilveren geldstukken, welke hij ons getoond heeft en 5 goudstukken welke hij zegde te huys gelaeten te hebben.

Vignerot zegt dat hij vermoeynt dat er 43 goudstukken waeren waeronder 6 dobbel. Hij zegt ook dat hij de goudstukken, den 22 meert, gevonden heeft, maar dat Guill^e Jeanckx ze afge nomen heeft.

NOTEN

1. J. DE CHESTRET DE HANEFPE, *Munismatique de la Principauté de Liège et de ses dépendances*, Brussel, 1890.
2. R. CHALON, *Recherches sur les monnaies de Namur*, Brussel, 1858.
3. P. LUCAS, *Monnaies seigneuriales mosanes*, Walcourt, 1982.
4. A. MAESSCHALCK & J. VIAENE, *Het stadhuis van Leuven*, *ARCA LOVANIENSIS* 6, Jaarboek 1977 vrienden stedelijke musea Leuven, Leuven, 1979.
5. Deze omschrijving van de plaats en omstandigheden van de vondst verder door de vinder "meer dan vijftien jaar geleden" aan de huidige eigenaar van de munt mondeling medegedeeld.
6. De antoniniani van deze periode hebben reeds een zeer laag zilveragehalte ; hun kern, die hoofdzakelijk uit koper bestaat, is omgeven door een oppervlaktelaag die veel meer zilver bevat. Op verscheidene plaatsen is deze oppervlaktelaag van de kern losgekomen door onderhuidse corrosie van deze laatste.
7. H. MATTINGLY, E. SYDENHAM & C. SUTHERLAND, *The Roman Imperial Coinage, Vol. IV, Part III: Gordian III - Ulpianus Antoninus*, Londen, 1949.

René WAERZEGGERS